ದಯವಿಲ್ಲದ ಧರ್ಮವದಾವುದಯ್ಯಾ, ದಯವೇ ಬೇಕು ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ, ದಯವೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಯ್ಯ

Dayavillada Dharmavahudaiah, Dayave Beku Sakala pranigallaralliyu, Dayave dharmada Dharmada Mulavaiah

***C.A.Ramesh, Associate Professor of Kannada, Government College for Women, Kolar.**

'ದಯವಿಲ್ಲದ ಧರ್ಮವದಾವುದಯ್ಯಾ । ದಯವೇ ಬೇಕು ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ । ದಯವೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಯ್ಯ'ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೀರಗುಣ ಒಂದು ಮೌಲ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ವೀರನಾದವನು ರಾಜನ ಮೇಲಿನ ನಿಷ್ಟೆಯಿಂದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಾ ವೀರಮರಣ ಪಡೆಯುವುದು ಅವನ ಧರ್ಮವಾಗಿದ್ದಿತು. ಹೀಗೆ ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಾ ವೀರಮರಣ ಪಡೆಯುವವರನ್ನು 'ಯುದ್ಧವೀರ'ರೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ವೀರರ ಮರಣ ಲೌಕಿಕವಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಕೇಂದ್ರಿತ ಬಲಿದಾನ ಮರಣವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಪಂಪ ರನ್ನ ಮೊದಲಾದ ಕವಿಗಳು ಈ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ವಚನಕಾರರು ಈ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯುದ್ಧ ವೀರತನ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದ ಇವರು ಈ ವೀರತನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ವೀರತನ ಕೇಂದ್ರಿತ ಧರ್ಮ ವೀರರನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಧರ್ಮವೀರರು ವೀರವ್ರತದ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅಪಾಯ ಕುಂದು ಬಂದಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಆಯುಧ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗಾಗಿ ಶೀಲವಂತ, ಧರ್ಮವಂತ, ಲಿಂಗವಂತ, ಗುಪ್ತಭಕ್ತರು, ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರರಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿ ಮಡಿಯುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ವೀರ ಮೌಲ್ಯದ ಈ ಆದರ್ಶ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೌಲ್ಯದ ಆದರ್ಶವಾಗಿ ಪುನಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯಾಯಿತು. ಹರಿಹರ, ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿ, ಷಡಕ್ಷರ ಕವಿಗಳು ಈ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ವಚನಕಾರರು ಈ 'ವೀರಗುಣ'ದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು

ಭಾಷೆಗೇರಿಸಿ ತನುವಿಂಗಲಗವಕೊಂಡರೆ ಲಿಂಗ ಓಸರಿಸಿತ್ತಯ್ಯಾ,

ಆತ ವೀರನೆನಿಸುವ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದೂರ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ದೂರ,

ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ದೂರವಾಗಿ ವ್ರತಗೇಡಿಯಹನು ಕಾಣಿರಣ್ಣಾ[20]

ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ನೇರವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿ ವೀರಮರಣ ಪಡೆಯುವ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಅವರ ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಅಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. **'ಸಾವರೆ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದವರೆಲ್ಲ। ಇರಿಯಬಲ್ಲರೆ ನೂರಕ್ಕೊಬ್ಬ, ಸಹಸ್ರಕ್ಕೊಬ್ಬ।ಹುಣಸೆಯ ಹೂವೆಲ್ಲ ಕಾಯಾಗಬಹುದೆ?'**[21] ಎಂದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋದವರೆಲ್ಲ ವೀರಮರಣ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆಯೇ? ಸಾಯುವವನು ನೂರಕ್ಕೊಬ್ಬ ಸಾವಿರಕ್ಕೊಬ್ಬ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಹುಣಸೆಯ ಹೂವುಗಳೆಲ್ಲವು ಹೇಗೆ ಕಾಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೊ? ಹಾಗೆಯೇ ಯುದ್ಧಕ್ಕೋದವರೆಲ್ಲ ವೀರಮರಣ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಮಾತ್ಮಕ ವಚನದಲ್ಲಿ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ವೀರಮರಣ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ವಿರೋಧಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುಗಳು[22] ಗುಹೇಶ್ವರನರಿತ ಮರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಧಾನತೆ ನೀಡಿ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಿಂದಾದ ಮರಣವನ್ನು

"ಅಳವಿಲ್ಲದ ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ ಮರಣವೇ ಮಹಾನವಮಿ

ಗುಹೇಶ್ವರನಱಿಯದೆ ರಣಭೂಮಿಗಳುಲಿದವು!"

ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಾದ ವೀರನ ಮರಣವನ್ನು ಒಪ್ಪದ ಅಲ್ಲಮನ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಬಸವಣ್ಣ ತನ್ನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಶರಣರನ್ನು, ಭಕ್ತರನ್ನು ಧರ್ಮ ವೀರರೆನ್ನುವ ಮೂಲಕ ಕಾಳಗದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವೀರರನ್ನು ಕಾಣಬಾರದು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ವೀರರನ್ನು ಕಾಣಬೇಕು ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಎಲ್ಲಾ ವೀರರನ್ನು ಧರ್ಮ ವೀರರು, ಧೀರರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಅವರ ವಚನದಲ್ಲಿ

‘ಎಲ್ಲರು ವೀರರು, ಎಲ್ಲರು ಧೀರರು

ಎಲ್ಲರೂ ಮಹಿಮರು, ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಮಥರು!

ಕಾಳಗದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಾರದು

ಓಡುವ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು

ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು ಧೀರರು

ಉಳಿದವರೆಲ್ಲ ಅಧೀರರು’[23]

ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ತುರುಗೋಳ್ ಮರಣ

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೀರರು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವೀರಮರಣಗಳಲ್ಲಿ ತುರುಗೋಳ್ ಯುದ್ಧವೀರ ಮರಣ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದ್ದಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಗೋಗ್ರಹಣ ಯುದ್ಧವೆಂತಲು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಶತ್ರುಗಳು ಕಳ್ಳರು ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯದ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕದ್ದು ಅಪಹರಣ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಇಂತಹ ಯುದ್ಧ ಸಂದರ್ಭಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ವೀರರಾದವರು ಈ ತುರುಗಳ ಅಪಹರಣಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ತಡೆಯಲು ಮುಂದಾದಾಗ ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆದು ವೀರ ಸೈನಿಕರು ವೀರತನದಿಂದ ಹೋರಾಡಿ ವೀರಮರಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ವಚನಕಾರರು ಇಂತಹ ತುರುಗೋಳ್ ಅಪಹರಣದಂತಹ ಯುದ್ಧಗಳ ಸಂದರ್ಭ ಪ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯ ಹಿಂಸೆಗಳಿರುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಯುದ್ಧಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವಚನಕಾರರು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸೆ, ಮನುಷ್ಯ ಹಿಂಸೆಯ ಜೀವಹತ್ಯೆ ತಡೆಯುವಲ್ಲಿ ತತ್ಕಾಲದ ಇಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಧರ್ಮದ ಮೂಲಕ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ವಚನಕಾರರು ಯುದ್ಧಗಳಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯ ಹತ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಮೂಲಕ ದಯೆ, ಕರುಣೆ, ಮಾನವೀಯತೆಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಇದನ್ನೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲಕ **‘ದಯವಿಲ್ಲದ ಧರ್ಮವದಾವುದಯ್ಯಾ । ದಯವೇ ಬೇಕು ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ । ದಯವೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಯ್ಯ’**[24] ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮ, ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದ ಅವರು ಯುದ್ಧದಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಾಣಿ ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಮಾನವರ ಜೀವ ಹತ್ಯೆಗಳನ್ನು ಧರ್ಮ, ಕರುಣೆ, ದಯೆ ಇಲ್ಲದೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಇಂತಹ ಅಮಾನುಷವಾದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಸಭ್ಯ ಜೀವಿಯಾದ ಗೋವುಗಳಂಥ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ ದಯೆಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಈ ಮೂಲಕ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕದಿಯುವುದು ಅವುಗಳನ್ನು ಅಪಹರಣ ಮಾಡುವುದನ್ನು ವಚನಕಾರರು ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇಂತಹ ಗೋವುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಯುದ್ಧಗಳಾಗಿ ವೀರರು ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿ ಮಡಿಯುವ ಯುದ್ಧ ವೀರರ ಪ್ರಾಣ ಬಲಿದಾನಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಧರ್ಮ ದಯೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಣಿ ರಕ್ಷಣೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಗೋವುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಮನುಷ್ಯ ಜೀವಿಯ ನಷ್ಟವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ತುರುಗಾಹಿರಾಮಣ್ಣ[25]ನೆಂಬ ವಚನಕಾರ ತುರುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವ ಅವನು

ಹಸುವಿಗೆ ಹಾಗ, ಎತ್ತಿಗೆ ಹಣವಡ್ಡ

ಕರುವಿಗೆ ಮೂರುಹಣ, ಎಮ್ಮೆ, ಕೋಣ ಕುಲವ ನಾ ಕಾಯಲಿಲ್ಲ

ಅವು ಎನ್ನ ತುರುವಿಗೆ ಹೊರಗು;

ತೊಂಡು ಹೋಗದಂತೆ

ಕಾದೊಪ್ಪಿಸುವೆ ಗೋಪತಿನಾಥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ

ಎಂದು ಗೋವಿನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ಪವಿತ್ರ ಕಾಯಕ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಅವುಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ತುರುಗಾಹಿ ರಾಮಣ್ಣ ಆದರ್ಶ ಮೆರೆದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಇದು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ತುರುಗೋಳ್ ಯುದ್ಧಗಳಿಂದ ಗೋವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಕ್ಕಿಂತ ವಚನಕಾರರು ಗೋವುಗಳ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದ ಸ್ಥಾನಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೋದಾನ ಪವಿತ್ರವೆನಿಸಿದ್ದಿತು. ಈ ದಾನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಗೋವುಗಳ ಅಗತ್ಯತೆ ಇದ್ದಿತು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯವರ ರಾಜ್ಯದ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಅಪಹರಣ ಮಾಡುವ, ಕದಿಯುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದ್ದವು. ವಚನಕಾರರು ಇಂತಹ

ಸಂದರ್ಭಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಚನಕಾರರು ಗೋವು ಕದಿಯುವ ವಸ್ತುವಲ್ಲ ಅದು ಪವಿತ್ರವಾದ ಜೀವಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಗೋವಧೆ, ಗೋದಾನ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮನಸಂದ ಮಾರಿತಂದೆ[26] ಎಂಬ ವಚನಕಾರ

ಗೋವಧೆಯ ಮಾಡಿ ಗೋದಾನವ ಮಾಡಿದಡೆ

ಕೊಂದ ಕೊಲೆಗೂ ಮಾಡಿದ ದಾನಕ್ಕೂ ಸರಿಯೆ?

ಎಂದು ಗೋವಧೆ, ಗೋದಾನ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು 'ಕೊಲೆ' ಎಂದು ಸಂಭೋಧಿಸುವ ಮೂಲಕ ಗೋವಧೆ, ಗೋದಾನ ಆಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅನಾಚಾರಗಳೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಗೋವಿನ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ವಚನಕಾರರು ವೈಚಾರಿಕತೆಯಿಂದ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು[27] ತಮ್ಮ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ

ಆಕಳ ಕಳ್ಳರು ಕೊಂಡೆಯ್ದರೆನ್ನದಿರಿಂಭೋ

ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ ಬೊಬ್ಬಿದಿರಿಂ ಭೋ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ

ಆಡದಿರಿಂ ಭೋ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ

ಅಲ್ಲಿ ಉಂಬಡೆ ಸಂಗ, ಇಲ್ಲಿ ಉಂಬಡೆ ಸಂಗ

ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ ಏಕೋ ಭಾವ

ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಕಳ್ಳರು ಆಕಳುಗಳನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ಯುವ ಸಂದರ್ಭ ನೋಡಿದ ಅವರು ತಾಯಿ ಆಕಳಿಲ್ಲದೆ ಮಕ್ಕಳಾದ ಕರುಗಳು ಹಾಲಿಲ್ಲದೆ ಕೊರಗುತ್ತವೆಯೆಂದು ತಾಯಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅವು ತಬ್ಬಲಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಸಂಕಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಕಳ್ಳರು ತಾಯಿ ಆಕಳುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಜೊತೆಗೆ ಅವುಗಳ ಕರುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡದೆ ಅಹಿಂಸೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದಯೆ ಕರುಣೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಮಾನವೀಯತೆ ಮೆರೆಯುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕಳ್ಳರು ಅಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮನು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಾನೆಂದು ಅವನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಇದ್ದಾನೆಂದು ಕಳ್ಳರು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡುವನೆಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಈ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಾಯಿ ಆಕಳ ಜೊತೆಗೆ ಕರುಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾನವೀಯತೆ ಮೆರೆದು ಗೋ ಕಳ್ಳತನ, ಗೋ ಅಪಹರಣಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಪೆಣ್ಬುಯ್ಯಲ್ ಮರಣ

ಪ್ರಾಚೀನವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಅಪಹರಣ ಮಾಡಿ ಕದ್ದೊಯ್ದಂತೆ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಅಪಹರಣ ಮಾಡಿ ಮಾನಭಂಗಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲು ವೀರರು ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಶತ್ರುಗಳು ದಾಳಿಕೋರರೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಿ ವೀರ ಮರಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಗೌರವ ಸೂಚಿಸದೆ ಅವರನ್ನು ಕೆಟ್ಟ ನಡತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ವಚನಕಾರರು ಸರ್ವರಿಗೂ ಸಮಪಾಲು. ಸರ್ವರಿಗೂ ಸಮಬಾಳು ಎನ್ನುವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ ಎಂಬ ಭೇದಭಾವಗಳಿಲ್ಲದೆ ಅಂದಿನವರೆಗೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಗೌರವವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು. ಯುದ್ಧದ ಮನೋಭಾವದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಾಣ ಹತ್ಯೆಗಳು ನಡೆಯುವುದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ ವಚನಕಾರರು 'ಪರಸ್ತ್ರೀ ಪರಧನವೆಂಬೀ ಜೂಜಿಂಗಂಜುವೆನಯ್ಯ'[28] ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ತಾಳಿದರು. 'ಛಲಬೇಕು ಶರಣಂಗೆ ಪರಸತಿಯ ನೊಲ್ಲೆಂಬ!'[29] ಎಂಬ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಪರರ ಹೆಣ್ಣಿಗಾಗಿ ಆಸೆ ಪಡುವ ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಾಮೋಹದ ಮನೋಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಮೂಲಕ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿದೆ ಅವರಿಗೂ ಸಮಾನವಾದ ಅವಕಾಶಗಳು ದೊರೆಯ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಸ್ತ್ರೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೊಂದು ಘನತೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟು ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಮ ಕೇಂದ್ರಿತ ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ **'ತೊರೆಯ ಮೀವ ಅಣ್ಣಗಳಿರಾ, ತೊರೆಯ ಮೀವ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿರಾ, ತೊರೆಯಿಂ ಬೋ, ತೊರೆಯಿಂ ಬೋ, ಪರನಾರಿಯ ಸಂಗವ ತೊರೆಯಿಂ ಬೋ'!**[30] ಎಂದು ಸಾರುವ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಬಸವಣ್ಣ ತಮ್ಮ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಸ್ತ್ರೀ ಅಪಹರಣಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ

ಅಸುರನೈಶ್ವರ್ಯವ ನೆನೆಸುವಡೆ

ಸೀತೆಗೆ ಸಿರಿಮಿಗಿಲೆನಿಪ ಸತಿಯರೆಂಟು ಕೋಟಿ!

ಮತಿವಂತ ಶಿರ; ಪ್ರಧಾನರೆಂಟು ಕೋಟಿ!

ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ದಳವು! ಲಕ್ಷ ಕುಮಾರರು !

ದಿಕ್ಪಾಲಕರವನ ಮನೆಯ ಬಂಧನದಲಿಪ್ಪರು!

ಸುರ ಸತಿಯರನೆಲ್ಲರನಾತೆ ಸೆರೆ ಮಾಡಿಯಾಳಿದ

ಶಿವನೇ ನೀ ಕರುಣಿಸಿದಂತಿರದೆ

ಪರವಧುವಿನ ಬೇಟದವನ ಪ್ರಾಣಕೊಂಡಿತ್ತು

ಗರುಡ ಕಂಡ ಸರ್ಪ ಧರೆಗಿಳಿದಂತೆ ಅಡಗಿಪ್ಪೆನಯ್ಯ

ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವ![31]

ಎಂದು ಸ್ತ್ರೀಯರ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವನೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಆ ಪರಶಿವನು ಕರುಣಿಸಿದಂತೆ ನಾವು ಬದುಕನ್ನು ಸಾಗಿಸಬೇಕು. ಅದು ಬಿಟ್ಟು ಪರಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗವನ್ನು ಬಯಸಿ ಹೋದರೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೆರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಸೀತೆಯ ಅಪಹರಣದಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ತಲೆದಂಡವಾದುದನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ ಈ ವಚನ ಸ್ತ್ರೀ ರಕ್ಷಣೆಯ ಆದರ್ಶ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮಾನರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಪಹರಣ ಕಾರಣವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಶತ್ರುಗಳ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಮರಣ, ಜೀವಹತ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವಂತಹ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಆದರ್ಶ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ವಚನಕಾರರು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಜೋಳವಾಳಿ ಮರಣ

ಇದು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ರಾಜವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಲಿದಾನ ಮರಣವಾಗಿದೆ. ರಾಜನಾದವನು ತಮ್ಮ ವೀರಸೈನಿಕರಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನಿಟ್ಟು ಸಾಕಿ ಸಲವುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ರಾಜನ ಪರವಾಗಿ ಶತ್ರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾ ವೀರ ಸೈನಿಕರು ಸಾಯುವುದು 'ಜೋಳವಾಳಿ' ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿದೆ. ಜೋಳವಾಳಿಗಳು ಒಡೆಯನು ನೀಡಿದ ಜೋಳ, ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ದೇಹವನ್ನು ನೀಡಿ ಉಪಕೃತರಾಗುವ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜೋಳವಾಳಿಗಳು ಒಡೆಯನಿಗೆ ಆಪತ್ತುಗಳು ಬಂದಾಗ ಅವನ ಪರವಾಗಿ ನಿಂತು ಹೋರಾಡುತ್ತಾ ಮಡಿದರೆ ಸ್ವರ್ಗ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರು ರಾಜವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಊಳಿಗತನದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಆಚರಣೆಗಳು ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಕಾರಣವಾದ ರಾಜವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ದಿಕ್ಕರಿಸುವ ಮೂಲಕ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜೋಳವಾಳಿ, ವೇಳೆವಾಳಿ, ಲೆಂಕವಾಳಿ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿಭೃತ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಲಿಂಗ ನಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು,

ಸ್ವಾಮಿ ಭೃತ್ಯ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಆವುದು ಪಥವೆಂದರೆ

ದಿಟವ ನುಡಿವುದು, ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆವುದು

ನುಡಿದು ಹುಸಿವ, ನಡೆದು ತಪ್ಪುವ ಪ್ರಪಂಚಿಯನೊಲ್ಲ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ[32]

ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ಒಡೆಯ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ರಾಜನಿಗೆ, ಒಡೆಯನಿಗೆ ನೀಡುವ ಸೇವೆಯನ್ನು ಲಿಂಗ ಭೃತ್ಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ನೀಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ವಚನಕಾರರು ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಅವರು ದೇವರ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆ ಹೊಂದಿ ರಾಜನು ಸರ್ವದಾನಿಯಲ್ಲ ಭಗವಂತ ಸರ್ವದಾನಿ. ಈ ಲೋಕದ ಎಲ್ಲವು ಭಗವಂತನು ಕೊಟ್ಟ ಕೊಡುಗೆ ಎನ್ನುವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜನತೆಗೆ ತಮ್ಮ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಇಂತಹ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜೋಳವಾಳಿತನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಮರಣ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ವಚನಕಾರರು ಜೋಳದ ಕರ್ತೃ ಒಡೆಯ, ಭಗವಂತ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಾವೇನಾದರೂ ದೇಹತ್ಯಾಗ, ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದಿದ್ದರೆ ಅದು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನಡೆಯಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಳ್ತನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಜೋಳವಾಳಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಬಸವಣ್ಣನವರು.[33] **'ಜೋಳವಾಳಿಯಾನಲ್ಲ, ವೇಳೆವಾಳಿಯವ ನಾನಯ್ಯ!** ಎಂದು ಲಿಂಗಧರ್ಮ ನಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಧರ್ಮದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸುವ

ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿ ಮಹಾನವಮಿಯ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಡಿಯುವುದನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ವಚನಕಾರರು ಲಿಂಗವನ್ನು ಜೋಳದೊಡೆಯ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಜೋಳವಾಳಿತನದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು[34] ತಮ್ಮ ಇನ್ನೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ–

ಒಡೆಯರುಳ್ಳಾವಿಂಗೆ ಕೇಡಿಲ್ಲ ಕಾಣಿರೋ

ಊರೆನ್ನದೆ ಅಡವಿಯೆನ್ನದೆ ಆಳನರಸಿ ಬಹ ಆಳ್ದರುಂಟೆ!

ಜೋಳವಾಳಿಂಗೆ ಬಿಜ್ಜಳಂಗೆ ಆಳಾದರೇನು?

ವೇಳೆವಾಳಿಂಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ!

ಎಂದು ಬಿಜ್ಜಳನ ಜೋಳವಾಳಿತನವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ವೇಳೆವಾಳಿತನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುವ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ವೇಳೆವಾಳಿ ಮರಣ

ವೇಳೆವಾಳಿ ಲೌಕಿಕ ಆತ್ಮ ಬಲಿದಾನವಾಗಿದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ವೇಳೆವಾಳಿಗಳು ತನ್ನ ಒಡೆಯ ಮಡಿದರೆ ತಾವು ಮಡಿಯುವುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ರಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆಳ್ತನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಆಚರಣೆಯಾಗಿದ್ದು ರಾಜನಿಷ್ಠೆಗೆ ವೀರನೊಬ್ಬ ಮಡಿಯುವ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಒಡೆಯನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸಂಕಷ್ಟ ಬಂದಾಗ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಾ ಹೂಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮಡಿಯುವ ಬಲಿದಾನವಾಗಿದೆ. ಇದು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ಕೀಟ್ಗುಂಟೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದಿತು. ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರು ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದವರ ಪರವಾಗಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ರಾಜವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಊಳಿಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಇಂತಹ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಅವುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಿದರು. ಈ ಮೂಲಕ ರಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕರಿಗೆ, ವೀರರಿಗೆ ಶೋಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾಡುವ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿದರು. ಅಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ದನಿಯೆತ್ತಿ ಮಾತನಾಡಿದರು. ರಾಜನು ತನ್ನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಮಾಡುವ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ತಪ್ಪಿಸಿದರು. ವಚನಕಾರರು ವೇಳೆವಾಳಿತನದ ಇಂತಹ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುತ್ತಾ ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಸ್ವತಃ ಬಸವಣ್ಣನವರು[35]

ಕಾಂಚನವೆಂಬ ನಾಯಿ ನೆಚ್ಚಿ

ನಿಮ್ಮ ನಾನು ಮರೆದೆನಯ್ಯ

ಕಾಂಚನಕ್ಕೆ ವೇಳೆಯಲ್ಲದೆ, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ವೇಳೆಯಿಲ್ಲ!

ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ರಾಜ ನಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ವೇಳೆವಾಳಿತನ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಮರೆತು ಹಣವೆಂಬ ನಾಯ ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅರಸರು ನೀಡುವ ಸಂಬಳ, ಹಣ ಹೊನ್ನಿನ ರೂಪದ ಸಂಪತ್ತಿಗಾಗಿ ವೇಳೆವಾಳಿತನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ವೀರ ಸೈನಿಕರ ಬಲಿದಾನ ಮರಣಗಳನ್ನು ವಚನಕಾರರು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ವೇಳೆವಾಳಿಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹೊಸ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ವಚನಕಾರರು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವತಃ ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ವಚನದಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತವಾದ ವೇಳೆವಾಳಿತನವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಲಿಂಗ ನಿಷ್ಠೆಯ ವೇಳೆವಾಳಿತನವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ **'ಜೋಳವಾಳಿಯಾನಲ್ಲ, ವೇಳೆವಾಳಿಯವ ನಾನಯ್ಯ'**[36] ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ವೇಳೆವಾಳಿಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬದುಕನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ರಾಜವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಷಣೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಜೀವಹಾನಿಯನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು[37] ಇದನ್ನೇ ಇನ್ನೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ **'ಜೋಳವಾಳಿಂಗೆ ಬಿಜ್ಜಳಂಗೆ ಆಳಾದರೇನು?.ವೇಳೆವಾಳಿಂಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ!'**ಎಂದು ಬಿಜ್ಜಳನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಜೋಳವಾಳಿತನದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಆದರ್ಶದಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ವೇಳೆವಾಳಿಯಾಗಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಮುರಿದು ಇನ್ನೊಂದು ಹೊಸ ಆದರ್ಶವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು:–

1. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ, ಎಂ.ಆರ್: ಸಂ. ವಚನಧರ್ಮಸಾರ, ಕ.ಸಾ.ಪ,.ಬೆಂಗಳೂರು, 2006, ಪು.146.
2. ಬಸವರಾಜು, ಎಲ್.: ಸಂ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು, ಗೀತಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, 2008, ಪು.75, ವ.164.
3. ಅದೇ.ಪು.125, ವ.376.
4. ಅದೇ.ಪು.126, ವ.382.
5. ಅದೇ.ಪು.126, ವ.383.
6. ಅದೇ.ಪು.64, ವ.118.
7. ಮರುಳಸಿದ್ಧಪ್ಪ, ಕೆ., ನಾಗರಾಜ, ಕಿ.ರಂ.: ಸಂ. ವಚನಕಮ್ಮಟ, ಸಪ್ನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 2012, ಪು.11, ವ.43.